СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 125. Джерзі Ситі, Н. Дж., середа, 29-го травня 1940. No. 125. Jersey City, N. J., Wednesday, May 29, 1940. VOL. XLVIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПЛЯНУЮТЬ НОВІ ПОДАТКИ

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт нараджувався з представниками конґресу в ціли наложення на націю більших податків. Цього вимагає започаткований плян широкого зброєння. Попереднім рішенням конґресу заборонено задовжувати край поверх 45 біліонів долярів. Та сума вже майже осягнена. Тому гроші на зброєння треба осягати шляхом податків. Чимраз частіше чути голоси, щоб обмеження щодо задовжування, знести. Водночас йдуть перестороги, що, перейшовши границю 45 біліонів довгу, державна скарбниця стає на шлях, що веде до широкої інфляції й обезцінення гроша.

„ЧЕРВОНІ" І „НАЦІСТИ" ВІДСУНЕНІ ВІД ПРАЦІ.

ВАШИНҐТОН.—Сенат переголосував з деякими поправками законопроєкт „комітету цивільних свобід" Ла Фолета і на основі цього законопроєкту рішено не затруднювати по фабриках більше чужинців, як десять відсотків, а також рішено цілком усунути з праці і не наймати тих осіб, які мають комуністичні, чи націстичні переконання. Рішено теж запровадити реґістрацію для чужинців і в той спосіб слідкувати за їх роботою, щоб часом вона не виходила на користь ворогам, а на шкоду Америці.

ПЕНСИЛВЕНІЯ ТЕЖ ЗА РЕҐІСТРАЦІЮ.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — Пенсилвенійський губернатор Джеймс заявив, що в обличчі внутрішньої небезпеки, випливаючої з діяльности „пятої колюмни" він не бачить іншого виходу, як той, щоб всі чужинці реґіструвались в дотичних властях та залишали там відтиски своїх пальців.

ПОСПІШАЮТЬ ЗА ГРОМАДЯНСЬКИМИ ПАПЕРАМИ.

НЮ ЙОРК. — В натуралізаційних бюрах появились сотки чужинецьких громадян, щоб вибрати перші папери. Їх поспіх мотивований тим, що конґрес ухвалив усім чужинцям реґіструватись та залишити відтиски пальців. В дійсності перші папери, хоч може дещо поможуть, але не поставлять їх на рівні з повними громадянами; реґіструватись вони таки будуть мусіти.

НОВИЙ „СЕКРЕТ" НАЦІСТІВ.

НЮ ЙОРК. — Американським летунським експертам один німець, назвище якого вони не хочуть подати, зрадив тайну нової „секретної" німецької зброї. Тою зброєю має бути величезний літак, що може нести великий 30-тоновий повз, узброєний в наймодернішу зброю. При помочи літака цей повз можна поревозити дуже скоро з одного місця в друге, не звертаючи уваги на перешкоди. При помочи літаків ці повзи можна перевезти і до Англії. На початку війни, так мав сказати цей німець, Німеччина вже мала таких літаків враз з повзами 200. Тепер вона мусить мати далеко більше.

ВИГЛЯДИ ДОБРОГО ЗАРІБКУ.

ВАШИНҐТОН. — Секретар Морґентав сказав представникам фабрик мірничих інструментів, що цього року вони можуть сподіватись від уряду замовлень на 200 міліонів долярів. Стільки будуть коштувати ріжні мірничі інструменти до літаків, повзів, армат, скорострілів, кораблів і інших воєнних машин.

ГОТОВІСТЬ ФАБРИК АВТ.

ДІТРОЙТ. — Представники автомобільних фабрик заявили, що їх промисл має впрост необмежені можливости виробляти всякого роду зброю, зокрема літаки, повзи, панцирні авта і т. п. Уряд вже раніше взяв під увагу можливости цих фабрик і минулого тижня переговорював з головою Дженерал Моторс, Словном. Словн мав зробити пропозицію урядові, щоб той вплинув на автомобільний промисл в ціли понехання будови нових моделів на 1942 рік Коли фабрики авт не будуть мусіли достроювати своїх машин до нових моделів, то той час, гроші і заходи вони використають на достроєння своїх машин до виробу зброї, казав Словн. Уряд поставився прихильно до цеї пропозиції. Тому треба сподіватися, що нові моделі авт на 1941 рік ще вийдуть, бо машини вже приспосіблені. Але моделі на 1942 рік будуть ті самі, що на 1941.

НОВИЙ ПОСОЛ ДО КАНАДИ.

ВАШИНҐТОН. — На місце Джеймса Кромвела, що недавно зрезиґнував, назначив американський уряд на посла до Канади Джея Пієрпонта Мофата, професійного дипльомата, який дотепер займав у департаменті стейту головство в европейськім відділі. Назначення так знатного і вишколеного дипльомата на канадське становище є доказом, що Америка дуже цікавиться подіями в Канаді, зокрема дальшим бігом канадської заграничної політики.

POSTLUDE

By Ray C. B. Brown.

American-Ukrainian Congress Committee presents a concert of Ukrainian choral music Friday night under the direction of Alexander Koshetz in the Washington Hotel Hall of Nations.

Alexander Koshetz, well remembered here as conductor of the Ukrainian National Chorus when that organization was at its prime shortly after the World War, was the guiding spirit of an enjoyable concert last evening in the Washington Hotel. The audience that filled the Hall of Nations was predominantly composed of delegates to the American-Ukrainian Congress, with a large percentage of resident music-lovers. The singers whom Dr. Koshetz directed were selected members of folk choruses in Manhattan, Brooklyn, Yonkers, Newark, Jersey City, Elizabeth and Perth Amboy.

Dr. Koshetz has made a life study of the folk music of his native Ukraine and is one of its most authorized exponents. His skill in choral conducting has been manifested so conclusively as to be beyond argument, and it was demonstrated afresh on this occasion by his handling of the voices. The singers were cooperative in some admirable effects of resonance and in the finer points of shading.

It was genuine folk singing imbued with zest and the interesting program was entirely devoted to Ukrainian music. In the first part a male chorus presented songs so arranged as to touch chronologically upon events in the history of the Ukraine. There were Lysenko's chorus of Kozaks in captivity in the sixteenth century, the seventeenth century "Song of Nechay," folk songs of 1768 and 1773, Stetsenko's "Prometei" representing the nineteenth century, and "Chervona Kalina" which was the martial song of youth when the Ukrainian republic was being formed.

A mixed chorus offered the second part of the program which contained two excellent arrangements by Dr. Koshetz of the folk songs, "Uzhe Lit za Dvisti" and "Oy Sama ya Sama." One of the most beautiful numbers was Stupnitzki's harmonization of the old Christmas carol, "Early One Morn the Cocks Crowed." In this group were also Ludkevich's "Thou, Chumak" and Hayvoronsky's stirring "Live On Ukraine."

THE WASHINGTON POST
Saturday, May 25, 1940.

UKRAINIAN SINGERS PRESENT CONCERT

DR. KOSHETZ LEADS CHORUS IN PROGRAM OF FOLK MELODIES

By Glenn Dillard Gunn

The American-Ukrainian Congress, now in session here, was entertained last night in the Washington Hotel's Hall of the Nations by a choral concert devoted to Ukrainian music.

The program made a survey, so to speak, of this interesting folk literature, beginning with the Sixteenth century and ending with contemporary art. This, quite appropriately, turned out to be a war song.

Choral Art a Bond

In every city and town in which Ukrainians have made their homes in this country, they are held together by their choral art. It is as remarkable as that in other parts of the Slavic world and its hero, in this country is Dr. Alexander Koshetz. The whole nation has heard the touring choir which he directed some years ago. Last night he conducted male and mixed choirs selected from the Ukrainian choruses of the country.

The results were stimulating. Ukrainian singers have great vocal gifts. They also seem to have a tradition of choral discipline that is remarkable. Finally they have a song literature in which they have taken great pride and which they have developed with all the resource of a higly talented race. It reflects a turbulent history, a strong national feeling, and poetic and melodic elements as fine as any race can boast.

Soprano Is Soloist

The soloist of the evening was Maria Hrebenetzka, dramatic soprano, whose vocal equipment and interpretative ability suggested operatic background. She sang a ballad by Lysenko drawn from the opera "Taras Bulba", and an emigrant song, as are most modern Ukrainian folk songs, built on a haunting cry, by turns wailing and exultant. This so moved the crowded audience that the song was interrupted with shouts of approval. If North Americans reacted similarly to their own music we would hear more of it.

TIMES-HERALD
Washington, D. C.
Saturday, May 25, 1940.

ІКЕС ЗА ОБЕРЕЖНІСТЬ

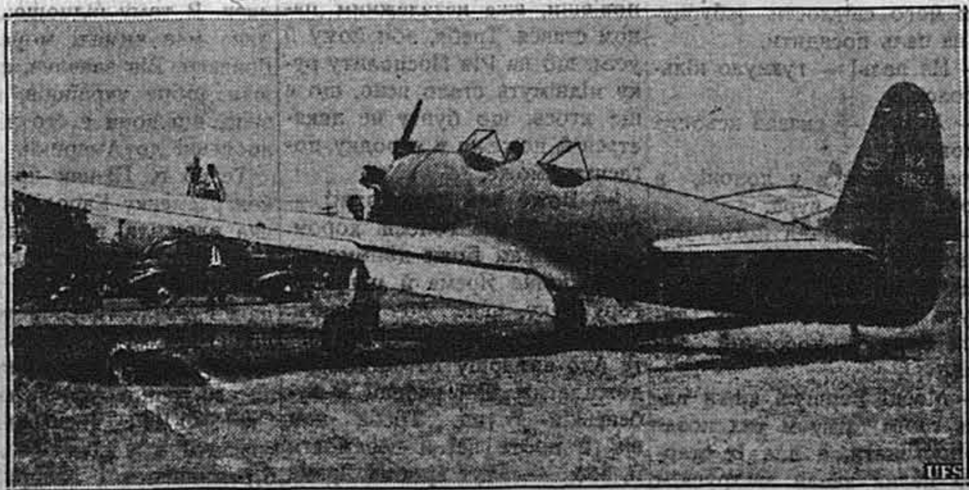
ВАШИНҐТОН. — Секретар внутрішніх справ, Гарольд Ікес, заявив, що хоч треба дуже боротись з так званою „пятою колюмною", але не можна кожного чужинця, чи родженого поза Америкою громадянина, уважати нельояльним та зачисляти його до „пятої колюмни". Серед багатьох чужинців, казав Ікес, є цілковито льояльні громадяни, які під оглядом льояльности можуть вповні рівнятись до родовитих американців.

ДЕРЖАТЬСЯ ЗЕМЛІ

ЛОНДОН. — Усі вивтікали з прибережних осель над Каналом Ля Манш. Мова тут головно про села Кент і Сосекс, де звичайно доживали свого віку над морем, у віллях, старі багаті люди. Та не захотіли покидати сіл селяни, що їх рідні жили так від соток літ.

ЮНІЯ ПОЗИВАЄ ЗА МІЛІОН ДОЛЯРІВ

Американська Федерація Кушнірських Робітників пізвала Злучений Союз Кушнірських фабрикантів у суд за міліон долярів відшкодування, закидуючи Союзові зломання контракту з юнією. Мовляв, Кушнірський Союз зобовязався, що буде приймати на роботу лише членів юнії, але цеї точки не виконав.

„ПЛЯСТИЧНИЙ" ЛІТАК.

Цей літак називають пластичним літаком, бо його випікається так, гейби тісточко. Кожний інч цього літака, з виїмком металевих машин, зроблений з нового матеріялу, що його виробляється через насичування й звязування тонких пластинок дерева плинним плястичним матеріялом. Так зроблений літак потім випікається в великій печі. Завдяки цьому процесові літак важить 20% менше.

БАСАРАБІЯ В ОЖИДАННІ СОВЄТСЬКОГО НАЇЗДУ

КІШЕНЕВ (Басарабія під Румунією). — Американський кореспондент доносить, що хто приглядається тому, що діється в Басарабії, той не може мати сумніву щодо цього, що край надіється, що кожної хвилі може знайтися в совєтських руках. Усе є на воєнній стопі. Постійно поліпшуються укріплення. Беріг Дністра обсаджений військовими силами. Подібне діється на другому, себто совєтському боці, де є українська земля, але військо, що там стоїть, є монгольське. Населення Басарабії, каже кореспондент, глядить на те все фаталістично. Воно певне, що війна буде.

АЛІЯНТИ В ДУЖЕ СКРУТНОМУ ПОЛОЖЕННЮ.

ПАРИЖ. — Нема сумніву, що положення аліянтських військ в Бельґії й Фляндрії, є надзвичайно критичне. Жовніри, що прибувають з фронту як ранені, розповідають, що вони були яких 10 днів у безнастанній боротьбі, як день так і ніч. Не було коли заснути, ні навіть зїсти. Німці постійно наступають. Ідуть по гробах і трупах своїх власних жовнірів. Крім того спровадили ще свіжі сили з Лінії Зіґфріда, головно з швайцарської границі. Аліянти держаться знаменито, маючи на увазі, що окружені й відтяті від звязку з головними французькими силами. Але є поважні побоювання, що таки не видержать.

БЕЛЬҐІЙСЬКА АРМІЯ ПІДДАЛАСЯ.

ПАРИЖ. — Через радіо доносять до Америки, що бельґійська армія здалася, не могучи довше видержати німецьких страшних атакувань. Кажуть, що німці змінили тактику. Аліянтська бойова лінія була того роду: фронтову лінію вдержували дуже хоробро британці, а на крилах з одного боку французька армія, а з другого бельґійська. Тепер німці перестали атакувати цілу лінію, а рішили ліквідувати противників поодиноко, зачинаючи від крила, на якому стояли бельґійці. Битва тревала яких 40 годин і була ведена з нечуваною дикістю. Вкінці бельґійці піддались. І то на приказ короля Леопольда.

НІЧИМ ВЕРДЕН.

ПАРИЖ. — Французи погоджуються, що ті битви, які тепер ведуться на бельґійській землі в Фляндрії є такі страшні, що перед ними блідне оборона Вердену з часів минулої світової війни. Німці постійно наступають, не звертаючи найменшої уваги на великанські втрати.

БЛАГАЮТЬ ДОПОМОГИ.

ПАРИЖ. — З Франції надходять до Америки ріжні голоси з проханням негайної й повної допомоги у теперішній війні. Говориться виразно, що без такої допомоги Франція не має виглядів на те, щоб могла виграти війну. Іде їм головно про негайну висилку американських літаків.

КАРАЮТЬ СМЕРТЮ КОМУНІСТІВ.

ПАРИЖ. — Франція взялася з усією рішучістю до винищення „пятої колюмни", в якій, як виходить, є на першому місці — комуністи. Перший раз у французькій історії засуджено тепер на смерть чотирьох фабричних робітників за саботаж у фабриці, що виконувала роботи, звязані з національною обороною.

НІБИ В ВІДПЛАТУ.

БЕРЛІН. — Німецьке командування оголосило, що позбавляє полонених аліянтських офіцирів їхніх привілеїв, а це тому, що аліянти погано поводяться з полоненими націстівськими старшинами.

ПОЛЯКИ І ІТАЛІЯ.

БІЛГОРОД. — Полякам заборонений переїзд через італійську територію. Таке тревае уже 10 днів. Ще й з цього заключають, що Італія піде до війни дуже скоро.

ПЯТЬ МІЛІОНІВ УТІКАЧІВ,

ЖЕНЕВА. — Червоний Хрест має тепер таке завдання, яке переходить його сили, обчислення і матеріяльну спромогу. Обчисляють, що з Бельґії, Голяндії й північної Франції вивтікало коло 5 міліонів осіб, головно жінок і дітей, яких треба спомагати.

ПОГИБ ДРУГИЙ ГОГЕНЦОЛЄРН.

БЕРЛІН. — Помер від рани, яку одержав в Фляндрії, князь Вільгельм Гогенцолерн, років 34, найулюбленіший внук кайзера Вільгельма. Був він найстаршим сином престолонаслідника, але втратив свої права через женячку з такою, що йому не рівня, згідно з приписами про родове наслідство. В Польщі згинув був на полі бою Оскар Гогенцолерн, інший внук кайзера. Тепер загинувший був також у Польщі, де дістав відзначення за хоробрість. Таке саме відзначення дістав й тепер. Крім тих двох загинувших є ще в армії 8 Гогенцолернів.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 11 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order. За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ПО КОНҐРЕСІ, АЛЕ НЕ ПО РОБОТІ

Українське громадянство в Америці здало в Вашинґтоні дня 24. травня 1940 року іспит політичної зрілости. Воно зорґанізовано заманіфестувало своє відношення до Америки, до американського уряду і його політики, як теж і до тих ідей, які є підвалиною порядку цього краю. У подібний спосіб воно виявило своє відношення до України і українського народу в Европі. Таким чином воно зібрало думки, що звязані як з одною так і другою справою, в одну цілість, і то в такий спосіб, що як американський уряд так і уряди інших держав мають уже тепер перед собою маніфестацію такої українсько-американської, спільної політичної думки, щодо якої авторитетности не може бути в нікого ніяких сумнівів. Це, що є в резолюціях і меморіялі, й що буде предложене урядові й представникам чужих держав, є виразом того, що в американських українців є політичною спільнотою. З отими нашими, усім нам спільними, думками погодилися також і визначні американці, що сидять в американськім Конґресі. Ввесь той матеріял одержали многі сенатори і конґресмени. А розглянувши його, заявили, що вони згідні вповні з нашим становищем. Одні з тих сенаторів і конґресменів прибули на Конґрес Американських Українців і там висказали отверто й ясно, що вони про це думають, а другі, як от наприклад відомий нюйорський сенатор Ваґнер, надіслали письма. Важне тут те, що особи, що відіграють дійсно важну ролю у політиці уряду, заявили отверто, що справа незалежної України мусить бути в пляні тої заграничної політики уряду Злучених Держав, що займається справами замирення Европи і заведення також нового порядку.

Оті речі підносимо з задоволенням. Бо коли вони діються, то значить, що ми сповняємо наші завдання інформувати по нашій змозі Америку, а також і світ, про змагання українського народу в Европі до визволення і створення незалежної української держави. Тепер нам треба далі впливати на наш уряд, щоб він, якщо буде займатися европейськими справами, займався теж і українською справою і обороняв її в справедливий спосіб, себто допильновував, щоб до українського народу була застосована американська засада про самовизначення народів.

Перед Конгресом Американських Українців ми писали, що не треба сподіватися від нього якихсь сензацій. Стоїмо далі при тому, але зазначуємо, що Конґрес вдався далеко краще, ніж можна було надіятись. Американські українці гідно себе представили, як під політичним оглядом так і культурним. З усього того ми вповні вдоволені. Американські бесідники говорили серіозно. І американська преса подала те, що треба. Та оскільки це дасть справжню політичну допомогу українській справі — ми не знаємо. Зате знаємо, що щоб так сталося, треба далі постійно, систематично й розумно працювати. І це є те, на що повинна бути тепер звернена наша увага.

КОНҐРЕС АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

Відкриття Конґресу.

Дня 24 травня ц. р. американсько-українське громадянство відбуло в Вашинґтоні Конґрес американських українців. Вже в осьмій годині рано один із найкращих вашинґтонських готелів, Вашинґтон Готель, почав заповнятися українськими делеґатами. На цей день згаданий готель, в якому постійно живуть американські політики, серед них заступник президента, Джан Ґарнер, приняв майже вцілості український характер.

Конґрес розпочався точно в 11 годині перед полуднем. Секретар конґресової ради, п. А. Цурковський, відчитав спис делеґатів. Як опісля точніше ствердила провірна комісія, всіх уповноправнених делеґатів на конґресі було 805 і вони репрезентували 1,450 ріжних центральних та льокальних орґанізацій. Також було 207 гостей. Делеґати були з 18 стейтів і 168 місцевостей.

По відчитанні делеґатів о. В. Лотович, предсідник „Провидіння" сказав слово, яке злучив з молитвою „Отче наш", яку відмовлено разом з делеґатами.

Предсідник конґресу, п. Микола Мурашко, відкрив офіційно конґрес і виголосив вступну промову, в якій зясував цілі, для яких цей конґрес зібрався. Він сказав, що завданням нашої суспільности в Америці є представити перед тими впливовими чинниками, до яких маємо доступ, справу визвольних змагань українського народу. Маємо заманіфестувати перед світом, казав предсідник, нашу спільну волю. Політичну думку. А далі знайти шляхи праці на будуче. По вступній промові він відчитав порядок нарад конґресу.

По прочитанні вивязалась коротка дискусія над потребою зміни порядку нарад і вибору нової президії до переведення конґресу. Внесок перепав більшістю голосів і приступлено до дальших нарад конґресу, згідно з проголошеною програмою.

Привіти від сенаторів і конґресменів.

В дальших нарадах п. М. Січинський представив конґресові сенатора Дейвиса з Пенсилвенії, що зложив привіт конґресові і коротко переповів про ті соціяльні уліпшення, які тепер переводить федеральний конґрес. Згадав теж і про ті культурні і матеріяльні вклади, які зложили в спільну американську духову та матеріяльну скарбницю чужородні елементи. Він поґратулював конґресові, що зачинає наради з молитвою і з Богом і казав, що без релігії і віри в Бога не можна далеко зайти. Закликав здавити всяких недовірків, які можуть загніздитись у нашій суспільности. Далі Дейвис підкресляв, що ті ідеали, для яких зібрався конґрес, а які мають за ціль помогти гнетеним братам в Европі, є шляхотні і ми в Америці повинні працювати в тім напрямку з повною енерґією. Він побажав конґресові найкращих успіхів.

Представляючи сенатора Ґофія, теж з Пенсилвенії, адв. Михайло Пізнак з Ню Йорку, в імені конґресу заявив, що американські українці стоять сто відсотків льояльно при теперішнім уряді, коли ходить про його заграничну політику і вцілости одобрять теперішний державний плян зброєння. Цю заяву приявні делеґати одобрили оплесками.

Сенатор Ґофі, передавши привіт конґресові, заявив, що він співпрацював тісно з президентом Вилсоном і знає, що в програмі Вилсона щодо визволення гноблених народів в Европі була незалежна Україна. І теперішний уряд Америки, коли наступить пора укладати мирові договори в Европі, та упорядковувати те, що знищила війна, візьме справу гнетених народів під увагу і старатиметься цю справу справедливо залагодити. Він висказав свої симпатії з стремліннями українців у напрямку відзискання їх самостійности.

Конґресмен Боленд, конґресовий „батіг" („гвип"), Демократичної Партії, виявив свою прихильність до українських змагнь. Він запевняв, що якаб адміністрація в Вашинґтоні не була, коли прийде день замирення, вона не буде толерувати повного поневолення народів, у тому й поневолення українського народу.

Сенатор Малоні, з Конетикат, якого як і конґресмена Боленда, представив адв. Пізнак, заявив, що з українцями він зустрічається вже не перший раз. Тільки недавно він говорив на дуже гарнім українськім концерті в Гартфорд, який влаштовували українці в честь свого поета Тараса Шевченка. Він підкресляв, що українці мають глибоку національну культуру, якою збагачують загальну американську культуру. Нарід з такою культурою може правити і завідувати собою.

Конґресмен Г. Фланері, представлений адв. Пізнаком, зложивши привіт конґресові, заявив, що гнетені народи в Европі не згинуть. В них знайдеться на стільки моральної сили, яка відопре брутальну фізичну силу і поможе їм пережити всі лихоліття. Америка, казав він, має величезну відповідальність за те, що діється в світі і вона цілком певно при наступнім упорядкуванні світа не допустить до того, щоб творились в Европі погнища гнету одних людей над другими. Всі народи мусять станути панами своєї власної долі, казав він.

Конґресмен Ф. Волтер, з Пенсилвенії, Представлений адв. Пізнаком, сказав, що американський нарід дуже чутливий на переслідування і ґнет, деб ті речі не появлялись, а то тому, що всі американці це старші чи пізніші нащадки тих людей, що втікали з европейського гнету і насильства. Він закликав американських українців, щоб ставали до боротьби проти насильства, деб воно не ділялось, а також, щоб пильно стерегли тих свобід, які ми маємо в Америці, а які певні підривні течії стараються розвалити.

Реферати в анґлійській мові.

Іван Киселиця виголосив в анґлійській мові реферат на тему „Українці в Америці", в якім представив характер українців, їх спосіб орґанізування, їх засади, на яких вони будують своє суспільне життя, зокрема їх культурний вклад до спільної американської культури.

Пані Марія Ґамбаль виголосила в анґлійській мові реферат на тему „Боротьба українців за самостійність", в якім на основі історичних фактів подала перебіг українських змагань, від найдавніших часів, до своєї державної незалежности.

Тут наступила полуднева перерва, по якій знов приступлено до нарад конґресу.

По відчитанні багатьох привітних телеґрам з Америки, Канади і Европи, приступлено до рефератів.

Степан Шумейко виголосив в анґлійській мові реферат на тему „Як ми можемо помогти Україні". В тім рефераті він зясував теперішне політичне положення українських земель, відношення чужих потуг до справ заграничної політики, положення Америки і її відношення до европейських справ. Зокрема зясував ті мотиви, з яких Америка помагала Европі, та які й українці мусять брати під увагу, коли хочуть в Америці дістати поміч для своїх визвольних змагань. Ці мотиви, казав бесідник, в противенстві до европейських народів, американці в першу чергу витягають з гуманітарних почувань.

Дальші промови конґресменів.

Тепер зложив привіт конґресмен Люїс з Каліфорнії, якого представив п. Січинський. Конґресмен Люїс, заявив, що всякий мир, опертий на насильстві, не може бути сталий. Мир може бути тревалий лиш тоді, коли в його основу ляже справедливість.

Конґресмен Сабат з Іліной, якого представив адв. Р. Смук з Шікаґа, виголосив довшу промову, в якій сказав, що це факт гідний пожалування, що такий великий український нарід до нині не має своєї свободи і держави. В світі чимало є недомагань. Завданням людей ці недомагання направляти. В тому відношенні Америка має чималі моральні обовязки. Він заявляв, що, знаючи добре українців, він теж знає, що вони є сто відсотків льояльні до Америки.

Тепер п. Пізнак представив конґресменку Каролайн О'Дей, яка зложила привіт від себе і від дружини президента пані Рузвелт. Вона сказала, що пані Рузвелт тепер є поза Вашинґтоном і особисто не може прибути. Але коли вспіє на час то прибуде на концерт. Пані О'Дей висказала свої симпатії з українськими стремліннями і говорила, що в суспільних справах, зокрема таких, де існують тертя між народами, повинні чинну участь брати жінки. Вона пробувала кілька разів звести в Америці жінок ріжних національностей і хоч це до тепер їй не вдалось, вона далі буде це пробувати.

Конґресмен Люїс Рокефелер зо стейту Ню Йорк, заявив, що українські змагання до самостійности є вповні справедливі, що він одобрює їх і буде всіма силами старатись, щоб вони були осягнені мирним шляхом.

Предсідник М. Мурашко представив делеґатам про. Чубатого, сотн. Клименка і проф. Григорієва, з Европи, о. д-р Кушніра, адв. В. Свистуна і адв. Гуменюка з Канади, та сказав, що хоч названі люди є представниками поважних українських інституцій і самі є діяльними громадянами, то з браку часу не зможуть виголосити рефератів, чи усних привітів. Предсідник представив ще нюйорського асемблимена С. Ярему і адв. М. Ваґнера, а також дав признання за успішну працю біля конґресу таким особам: д-рові Сіменовичеві з Шікаґа, проф. А. Грановському з Мінеаполіс, Мін., адв. Пізнакові з Ню Йорку, адв. Малицькому з Клівленду і адв. І. Кузеві з Дітройту.

Секретар національного комітету Демократичної Партії. Лоренс В. Робертс, якого представив п. Пізнак, висказав свої симпатії з стремліннями українців, та передав привіт від Фарлія, головного почтмайстра та голови згаданого комітету. Фарлі, казав Робертс, є тепер на засіданню у Білому Домі й коли скоро його закінчить, то прийде на конґрес. Покищо він передав заяву, що Фарлі симпатизує з стремліннями конґресу!

Конґресмен Вурґіс, член комітету дослідів неамериканських активностей під головством Даєса, теж зложив привіт українському конґресові, та висказав свої симпатії з стремліннями конґресу.

Реферати в українській мові.

Д-р Л. Мишуга виголосив реферат на тему — „Україна, Польща і мирові договори", в якім схарактеризував відносини між українцями і поляками та на основі історичних фактів доказав, що Польща завжди відносилася ворожо до справи самостійности і соборности України. Хвилеві приязні відрухи з боку поляків до українців, згодом показувались підступом, а не бажанням справедливо розвязати польсько - український спір. Основною помилкою польської політики є те, що Польща, замісць обороняти себе перед могутнім суперником на заході, постійно перед ним уступала, а старалась це винагородити собі на сході, себто коштом українського народу. Та політика остаточно все приносила Польщі розгром і поневолення. Тепер Польща ту політику мусить змінити в тім дусі, що зречеться раз на все тих земель, що замешкалі більшістю українців. Бесідник також точно зясував ті моральні націоналістичні течії, які все пробуджувались в українськім народі і все ставали тим забором, що не допускав до знищення українського народу.

Гром. М. Січинський виголосив реферат під заголовком „Україна, Росія і демократія", в якім вичерпно доказував, що Україна мусить прямувати до демократичного, народоправного устрою. Бо це ще замало сказати, що українці хочуть вільної української держави, вони мусять теж вже тепер виразно сказати, якої саме. Інакше ту Україну годі буде відбудувати. Народоправство, демократія — це устрій, який єдино добрий для українського народу. В тій цілі українська демократія мусить порозумітись з іншими демократіями, та від них жадати помочі, казав. бесідник.

Проф. Володимир Тимошенко виголосив реферат про „Економічні основи української самостійности", в якім науковими арґументами доказував, що Україна має всі економічні дані, щоб існувати як багата самостійна держава. Українські багатства, одначе, з другого боку накликують клопіт українському народові, а саме, вони є причиною захланности сусідів України, і причиною ворожих наїздів на неї. Бесідник доказував, що Москва далеко менше вкладає в Україну, ніж з неї витискає. А коли навіть вона робить в Україні певні промислові вклади, то з двох цілей: аби ще більше сирівців витиснути з України при помочі модерних промислових засобів, або, щоб розбудувати український промисл як додаток до московського промислу, збільшуючи в той спосіб консумцію московських виробів. В подібний спосіб поступали і поляки, та інші займанці українських земель. Бесідник закликав українців до виплекування своєї фахової інтеліґенції, бо без неї українцям важко буде створити свою державу.

Привіти.

Д-р А. Кібзей з Дітройту відчитав писемний привіт від сен. Бравна з Мішіґен, який особисто не міг явитись на конґрес. В тім привіті сенатор висказує свій привіт для конґресу і обіцює „піддержку для його цілей, то є для осягнення більш сталого миру та створення независимої і демократичної держави на територіях, на яких живуть українці в переважаючій більшості".

Писемний привіт прислав також сенатор Роберт Вагнер та висказав в ньому симпатії для конґресу і тих цілей, для яких його скликано.

Конґресмен Еделстайн з Ню Йорку, якого представив асемблимен Ярема, сказав, що в його дистрикті живе багато українців, які голосували на нього. Тому він обзнайомлений з українцями і їх стремліннями. Він висказав надію, що українці вповні піддержать теперішні заходи федеральної адміністрації.

Д-р В. Ґалан, голова провірної комісії, відчитав вислiди цеї комісії, які були подані на початку статті.

Резолюції і закінчення.

Д-р В. Левицький відчитав резолюції до затвердження конґресу. По прочитанні вивязалась палка дискусія над тою точкою цих резолюцій, в якій говориться про затвердження прав для Конгресової Ради на будуче. Внесок, щоб змінити ту точку в такім дусі, щоб всі центральні орґанізації мали рівноправний голос в конґресовій раді, перепав.

Предсідник М. Мурашко замкнув конґрес такими словами:

Ось так закінчили ми політичну програму Конґресу. Вечором зійдемося на другу частину, а це на свято української пісні, яка своїм державницьким і бойовим змістом та своїм чаром додасть нам певно нової сили і нового завзяття до дальшої праці для визволення наших братів у Ріднім Краю.

Розходімся з цього Конґресу втій вірі, що це дійсно велике й позитивне явище, коли заступники понад 1,000 ріжних наших орґанізацій стали за те, що треба обовязково йти у теперішню хвилю в одним рівнім ряді. Це означає, що ми тільки зуміли поставити справу визволення України вище усіх наших розбіжностей.

Коли так буде далі, можна надіятися, що ми своєю акцією тут в Америці, а може й поза нею, зможемо дати Україні справжню поміч, себто таку, на яку нас при найбільших наших зусиллях стати, ми осягнемо нашу ціль. У тій надії, дякуючи вам усім за вашу участь, співпрацю і прикладне сповнення громадянського обовязку, замикаю наради Конґресу Американських Українців словами: Ще не вмерла Україна. Потім усі встали і відспівали український національний гимн, а по ньому „Май Контрі".

Микола Голубець.

ЖОВТІ ВОДИ

Історичний роман.

(57)

— Най живе нам князь Ярема! — гукнув хтось з дворян і всі повторили тричі: „Хай живе!"

Ярема, що підчас останніх слів товк себе в груди й вимахував грізно рукою, склонився тепер мов панянка й радів вражінням, що його викликала його неуступчивість.

— Лоб тій гидрі треба обірвати поки час, поки вона ще не виросла й нас поїсти не поважилася! — крикнув хтось з заушників, а вся решта дворян почала плескати в долоні й шаблями вистукувати:

— Лоб гидрі урвати, з корінням бунтарство з хлопських душ виполоти! Хай живе наш рейментар, князь Ярема!

— Ваша світлосте! — попробував перекричати загальний гамір сотник придворних райтарів. — Контемпс це є навіть для імени вашої княжої милости, що цей ребелізант і зайдиголова, до милости вашої листи слати поважується. Щож думають собі ті низові горлорізи, що тут перед нами, як післанці станути насмілюються? На гак зтими собаками, на плаь!

— Я теж так думаю, мості сотнику, що поки самого пана Хмельницького живим не зловимо, то його післанців треба на голову скоротити, аби від їхнього божевілля наші стріхи не позапалювалися!

Сказав це Ярема й владним оком окинув зібраних, ятким пройшов мороз по спині. Та не було поміж ними ні одного, що зважився би заопонувати Яремі. А хоч на загальний аплявз довелося князеві підождати, то й він остаточно не забарився.

За речника загального одобрення обрав себе Мясковський:

— І наша така думка, що ребелії потурати не слід. Повтинати голови всім, а ватажка що поважився шапкою під ноги його світлости жбурнути, на паль посадити.

— На паль! — гукнуло кілька голосів.

— Амінь! — сказав ксьондз Муховецкі.

Ярема плеснув у долоні, в дверях зявився чура.

— Попроси сюди його милість пана Вершула, начальника татарської хоругви.

Чура побіг, за хвилину зявився Вершул, косоокий забіяка.

— Мосці Вершул, кажи вашець своїм татарам тих козаків постинати, а для їх старшого палик звели застругати й не гаючись на ньому його посадити!

Вершул поклонився в пояс і вийшов, а ксьондз Муховецкі, своє й приявних сумління заспокоїти бажаючи, в ті слова обізвався:

— Нема ради! Гідність наша й повага Речипосполитої того вимагають, щоб насильство жорстокістю відпирати. Хай там панові Хмельницькому не здається, що він, послушенство Речі Посполитій виповівши, вже незалежним паном стався. Треба, аби йому й усім, що на Річ Посполиту руку піднімуть стало ясно, що є ще хтось, що бунту не лякається й пожежу в зародку погасити зможе.

— Боже нам допоможи! — гукнуло кілька голосів хором.

— Так нам Боже допоможи! — відновів Ярема й підняв угору руку, наче до присяги. — А тепер панове прощавайте йдо вимаршу готовтеся. Не дожидатиж нам ребелії в лубенській глуші. Треба нам вийти проти неї й перемогти її, або — тут зробив Ярема реторичну павзу — або згинути як на лицарів пристало.

(Дальше буде).

Володимир Дорошенко.

ЩО ЗНАЛИ НА ПОЛТАВЩИНІ ПРО ГАЛИЧИНУ У 80—90 РР. XIX. В.

(Докінчення)

(2)

В московськім університеті, куди я вступив, скінчивши гімназію, згадані вище літературні взаємини з Галичиною значно поширилися. Нас, свідомих українців із прилуцької й лубенської гімназії, пішло тоді до Москви чимало. Обминали ми рідний Київ через його здебільша чорносотенну професуру, тимчасом північна столиця славилася високо-науковим, а рівночасно й поступовим складом професорів. Студенти тоді гуртувалися в так звані „Землятства" — в Москві були землятства Київське, Полтавське, Чернігівське, а також „Малоросійське", що мало загальний характер, а єднало здебільша лубенців і прилучан. Ми його зараз перехрестили на „Українську Громаду" та взялися складати українську бібліотеку (за бібліотекаря став я), в якій помітне важне місце займали саме галицькі видання. Ми їх виписували або через проф. Кримського або через покійного проф. Любавського — „рязанського українця". Був це дуже порядний і прихильний до нас чоловік. Опинившися в Москві, ми з тов. Спішилом почали шукати скрізь по місті свідомих українців між старшими громадянами і, звабleні українськими темами наукових праць Любавського і його ніби українським назвищем, удалися до нього як до українця, але він, мило прийнявши нас, сказав, що він родом із Рязані, отож може бути хіба „рязанським українцем". Через нього я спроваджував виключно наукові речі, як от Історію Грушевського, на публіцистику він не годився і раз задержав і не дав мені видану „Просвітою" брошуру Цегельського „Русь-Україна та Московщина" під претекстом, що це тенденційна річ. Зате через Кримського ми спроваджували, що хотіли. Між іншим на його імя приходив до нас „Руслан" — „Діло" друкувалося тоді ще огидною етимольогією та й дороге було для нас, а фонетичний „Руслан" діставали ми з ласки редакції задурно. Само собою, діставали ми правильно „Літературно - Науковий Вістник" і він вільно приходив до Москви навіть на приватні адреси і тоді, як царська цензура перестала пускати його в Україну. Тоді через мене йшло кілька примірників до Києва — для Грінченка, Єфремова й ін. Навіть одна російська приватна бібліотека-читальня недалеко університету, що обслугувала головно студентську молодь, якийчас передплачувала „Вістник" за нашою намовою до читальні.

Очевидно, спроваджував я „Вістник" і інші видавництва — Історію Грушевського, Словарі Уманця, Желехівського, тощо. — Желехівського Книгарня Наукового Т-ва вже не мала й дістала антикварично, при чому тодішня управителька книгарні була така наївна, що турбувалася, як переслати два великі томи у копертах. Тоді в Україну, з огляду на російську цензуру, дещо йшло в замкнених копертах, як листи, алеж так посилати можна було невеличкі брошури. До Москвиж тоді ми діставали все вільно. Спроваджував я книжки також і для свого малого брата — „Дзвінок", „Лиса Микиту", і хоч він був надрукований етимольогією, брат швидко навчився читати його як слід.

Від читання ми швидко перейшли й до співробітництва, спершу подаючи дрібні замітки до хроніки „Вістника", опісля і статейки, з одного боку, а з другого — подаючи з „Вістника" переклади української белетристики до російської преси. Видання Наукового Т-ва ім. Шевченка, передовсім „Записки", можна було діставати і в університетській бібліотеці. Раз один надто патріотичний москаль — бібліотекар пробував був не дати мені „мазепинської" літератури, то я йому зробив таку авантуру, що вдруге він уже не відважився цього робити й видавав усі видання НТШ, що їх мала бібліотека.

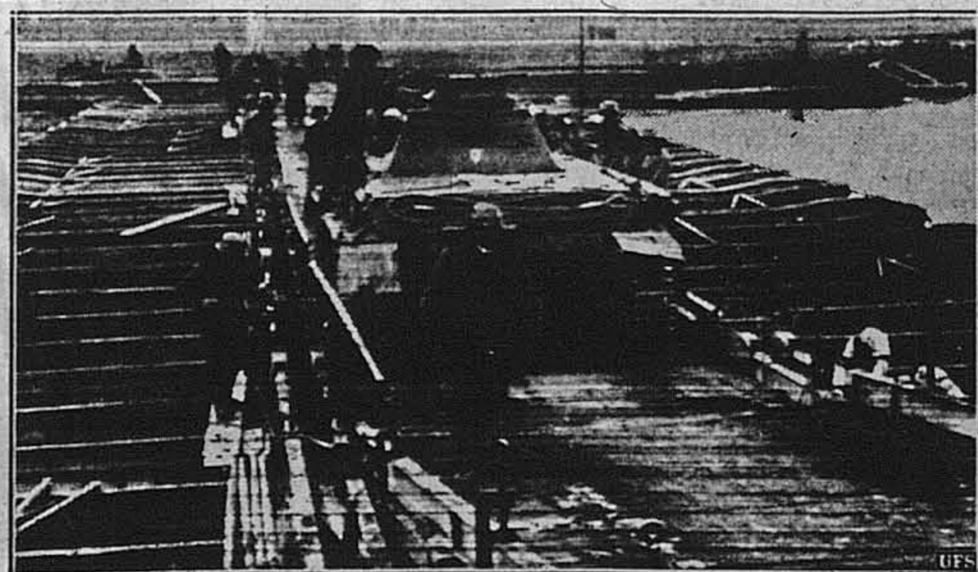
Так статті Васілевського й галицька лектура запізнали нас з Галичиною, але живих галичан-українців, крім актора С. Паньківського, довго не доводилося нам бачити. Правда, серед моїх товаришів в університеті були і два виходці з Галичини (Торба й Беднарський — пізніше відомий у Росії пропагатор децимальної системи в бібліотечній справі), але вони не мали й не хотіли мати нічого спільного з українством і цілком змосковщилися. В Росії в тім часі багато було галичан на ріжних посадах, головно по клясичних гімназіях, як учителі клясичних мов, або математики, напр., у Лубнях — Астряб, Долинка, у Прилуці — Ружицький, але всі вони були вже православними й удавали ревних російських патріотів. Напр., ніхто з нас, бувши в гімназії, не знав і не відав, що наш інспектор (віце-директор) Михайло Георгієвич Ружицький був родом із Галичини — такий він був російський православно - царославний патріот! Тільки в Полтаві був тоді один галичанин-учитель, що признавався до українства. А наш Ружицький ніже єдиним словом не загикнувся про Галичину, хоч і викладав у нас російську історію, доречі дуже гарно й цікаво.

Та ось довелося таки побачити Галичину й галичан на власні очі. Сталося це в 1904 р. — („Наша Батьківщина").

Добрий оборонець.

Суддя: Як то? Ви відкликуєте всі свої попередні зізнання?

Обжалований: Так, світлий суде, мій оборонець переконав мене, що я зовсім невинний.

НІМЕЦЬКІ ПОВЗИ ПЕРЕХОДЯТЬ ФРАНЦУЗЬКУ РІКУ по мостах, збудованих з привезених з Німеччини готових матеріялів.

СВЯТО УКРАЇНСЬКОЇ ПІСНІ

(Концерт, відбутий під проводом проф. Олександра Кошиця, в Вашингтоні, дня 24-го травня 1940 р. в „Washington Hotel Hall of Nations", а влаштований з нагоди Конгресу Американських Українців).

Українська пісня залетіла до Вашингтону і побідила, бо своєю силою підбила собі серце й душу всіх тих, своїх і чужих, що мали її нагоду послухати. А заразом пригадала себе ріжним колам американської столиці тим, що було про неї написано в місцевій пресі. Це останнє нагадало, що той, що проводив концертом, це той самий „чарівник", що тому 20 років їздив з цею піснею по світі, а зокрема й по Злучених Державах, виступаючи з нею також і в Вашингтоні. А хто це, то між нами вже й українська мала дитина знає, що, коли про таке говориться, то це мова про — Олександра Кошиця. Знову, коли фахова американська критика підкреслює, що те, що виходить зпід руки проф. Кошиця є „поза арґументацією", то що можна до цього більше додавати, колиб ми навіть намагались давати мистецько-критичну оцінку ще й зо свого боку? Тому і не пробуємо за те братись. Нема потреби! З нашого боку хіба ще важне те, чого не могли в цілій повноті відчути американські критики. А це те, що та українська пісня, що її віддано в такім найбільш досконалім виді, залишила в душах і серцях української маси, що зо запертим віддихом слухала не то кожної пісні, але й кожного звуку? Бо коли іде про оплески, то вони так само були рясні, вперті, довготревалі й з боку тих чужинців, що сиділи в перших рядах. Але це були українські душі, що відчували більш їх, що мучились у давніх турецьких тюрмах. (Хор Бранців з „Гамалії" Шевченка, музика М. Линсенка), та що при тому відчували рівночасно і муки тих своїх рідних, може й найближчих, що мучаться на Соловках чи в ріжних таборах смерти, яких так повно на українських землях під окупантами. Це ті нещасні, що ждуть на вістку (як не з України, то хоч з Америки), що потішилаб їх, що вже недовго прийдеться їм терпіти, що вже кінчиться неволя. А щоб допомогти, щоб так було, на те ми і зібрались в Вашингтоні! І для тої цілі влаштували ще й той концерт! І з вірою, що новітні українські бранці таки це почують „козацьку славу" і не загинуть, а повернуть на рідну землю. Бо нічого не втратила Українська Нація з цеї лицарськости, якою віє з „Пісні про Нечая" (друга в програмі, аранжіровка О. Кошиця). І тепер падають голови... Але як у давнині так і сьогодня не плямимо української національної чести! І не сплямимо! А це гарантія, що коли нас хто й перемагає, то тільки хвилево. Бо в кожному часі можемо надіятись, що знову, тут чи там, зявиться Максим Козак Залізняк (третя в програмі; аранжіровка М. Лисенка), що підніме нове полумя національної революції.

Згадані пісні відспівав Чоловічий Хор, під проводом Олександра Кошиця.

Наступила промова, звязана з Конгресом Американських Українців і Концертом, яку виголосив п. Дмитро Галичин. Бесідник згадав про те, що українська іміграція збирається за час свого існування уже другий раз на український сойм — конгрес. Перший сойм був у 1915 році. За того чверть століття українська іміграція перейшла велику еволюцію в способі державницького думання та правильного ставлення української справи. Бо на першому конгресі, хоч вправді ставлено домагання волі і свободи для українського народу, одначе клич окремішности й соборности українських земель не був тоді видвигнутий, та ставлений ясно й виразно. А тепер нема вже ніякого сумніву щодо наших національних вимог. Бо домагання самостійности та соборности являється тепер для нас усіх самозрозумілим постулятом.

Щоб звідси помогти нашому народові в його теперішньому важкому положенні, зазначив бесідник, то в першій мірі нам треба виступати разом та вести обеднану акцію, для допомоги України. Нам треба спільної національної віри та координації наших власних сил, бо приклад боротьби маленької Фінляндії з Москвою доказує нам, що завжди й напевно можна числити тільки на свої власні сили. Тими нашими власними силами нам треба представляти світові одну велику правду. А та правда є, що як довго український нарід остається поневоленим, так довго не може бути тривкого мира, бо так довго не буде стабілізаційного чинника, потрібного для рівноваги на сході Европи.

У другій частині Чоловічий Хор відспівав чотири пісні: Ой ішли наші славні запорожці (аранжіровка О. Кошиця) „Прометей" (слова А. Коваленка, музика К. Стеценка), Червона Калина (аранжіровка О. Кошиця), У туркені по тім боці (з „Гамалії" Т. Шевченка, музика М. Лисенка).

Як бачимо, то й та частина звязана тісно з боротьбою українського народу за незалежність. Сила, що пробивається з тих пісень, вказує пречисто, що в українському народі живе далі те все, що заставляло у минулому його славних козаків до боротьби в обороні нації й віри. Тому й тепер не може бути в нікого з нас ніякого сумніву, що „ми ту калину знову піднімемо" та що „розвеселимо Україну". А піддержати таке відчування, це ціль не тільки цього Концерту, але й Конгресу Американських Українців. Пісня це тільки інший спосіб пригадки! І то такої, від якої вже не можливо відвернутись нікому, коли в кого є справжнє людське серце...

Чоловічий хор робив своїм співом потрясаюче враження. Здається, що між присутніми було багато таких, що перший раз були на того роду виступі, себто чули перший раз український мужеський хор. Оплескам не було кінця і, очевидно, що на домагання публики треба було дещо повторити.

По короткій перерві ред. Ярослав Чиж привитав англійською мовою від імені Конгресового Комітету присутніх американських гостей та подякував їм за те, що прибули послухати української пісні — найбільшу цінність українського народу.

По тім мав співати наш знаменитий артист - співак Михайло Голинський, що тепер перебуває в Канаді, але який, на жаль, був перешкоджений і не міг був прибути.

Оперова співачка, пані Марія Гребенецька, теж пристосувалась своєю програмою до характеру концерту. Вона віддала „Думу" з опери „Тарас Бульба" М. Лисенка, надзвичайно тяжку до співання, що й підкреслила американська критика, признаючи артистці силу голосу і вміння нею оперувати. „Дума" перенесла нас теж в Україну, в часи її тяжкої боротьби за волю. Доповненням цього була й „Дума" М. Гайворонського, теж сильна, як і пісня про „Чайку" і Україну „при битій дорозі". „Як вернула з Гамерики до дому" (аранжировка М. Гайворонського) нагадала присутнім іміґрантське життя і ті почування, коли приходиться вертати в рідну землю, не застаючи вже там живими і своїх найдорожчих.

Тепер наступила частина, що внесла ще більше життя і кольору. Це був виступ Мішаного Хору, в якому учасниці були в чудових українських строях, що відбивали надзвичайно естетично на тлі чорних одягів чоловіків, які виступали в темних, вечірних одягах.

Останню частину програми розпочато колядкою „Ой рано, рано кури запіли" (аранжіровка В. Ступницького). Хто читав голоси вашингтонської преси, той завважив, яке велике, потрясаюче враження робить та колядка на чужинців - любителів пісні. За такі колядки, і за такі виконання, потім чужі пишуть, що українська нація підноситься у своїй пісні до найвищих висот, на які тільки спосібна культурна нація. Та „Уже літ двісті" (аранжіровка О. Кошиця) то така музична симфонія, що хто її з українців раз почув, то запамятає її ціле своє життя. А якаж вона актуальна! Може є й тим і така сильна.

„Ой сама я сама" (аранжіровка О. Кошиця) перенесла слухачів в інший світ, у світ тої туги, що така характеристична українській душі й українському серцю. А з ними і української пісні.

Пісня „Ой чумаче, чумаче" (аранжіровка - Людкевич-Кошиць) дала нагоду виступити з сольом нашому загально відомому барітонові, п. Петрові Ординському, що збирав при цьому заслужені оплески.

„Живи, Україно..." (слова Олеся, музика М. Гайворонського) нагадувало, що Свято Пісні наближається до кінця. Так, живи Україно! Живи для краси, для сили, для правди і для волі.

Як на початку відспівано американський гимн „Май контрі", так тепер, на закінчення, проф. Кошиць відвернувся в сторону публики, підніс свою мистецьку руку і ціла саля враз з хором закінчила Свято — українським національним гимном „Ще не вмерла Україна".

* * *

Зазначимо, що фортепіяновий супровід спочивав в умілих руках панни Віри Стеткевич. По обидвох боках сцени видніли два прекрасні прапори: американський і український. На сцені панували взірцевий порядок і казочна дисципліна. Проф. Кошиць раз-у-раз взивав хористів кланятись, бажаючи ділитись з ними тріюмфом і тими дійсно щирими і дійсно заслуженими оплесками, які здається не переставали. Дириґент олифантського хору п. Сорочинський вручив проф. Кошицеві дар від „українських майнерів". Також обдаровано його і панію М. Гребенецьку квітами. Проф. Кошиць представив ще публиці диригентів з нюйорської округи, а це панів: Т. Каськова з Нюарку, В. Ґелу з Джерзі Сити, Т. Онуфрика з Ню Йорку, М. Фатюка з Йонкерс, В. Савіцького з Бруклина, С. Грабара з Перт Амбой, М. Ядловського з Елизабет. Подякував їм за співпрацю, а зокрема подякував ще молодим.

РЕЄСТРАЦІЯ ЧУЖИНЦІВ

На стільки можна судити по настроях, що тепер панують в Америці супроти чужинців, незадовго здається ввійде в життя закон, на основі котрого кожний ненатуралізований мешканець краю буде обовязаний зареєструватися в уряді. За таку реєстрацію вже заявився уряд і багато членів конґресу. При нинішній ситуації в конґресі його ухвалення не підлягає сумнівові.

Такий закон може легко стати небезпечним обмеженням свободи чужинців. Американський закон досі такої реєстрації не знав, американські урядники не мають у тому зглядi найменшого досвіду й тому закон може стати легко основою секатур, шикан і зловживків. До того за взірці для практики дехто міг би піти до якоїсь поліційної держави й пробувати завести тут в Америці як природні річи, які навіть у поліційних державах є ненормальністю. Можуть легко трапитися урядники, що виконуючи такий закон, будуть трактувати чужинців як злочинців, а принаймні як людей, підозрілих за нарушення закону.

Покищо такої безпосередньої небезпеки нема. Президент Рузвелт у своїм посланні до конґресу про потребу такого закону виразно підчеркує, що певні права чужинців є непорушні. З подібною заявою виступив потім генеральний прокуратор, що в кабінеті президента займає місце, анальогічне до місця міністра судівництва. Цей теж виразно запевнив, що уряд буде показувати належне пошанування для цивільних прав негромадян. Дальшим заспокоєнням можна назвати заклик того самого ґенерального прокуратора до американських громадян, щоби вони не приступали до ніяких організацій, що нібито мають бути звернені проти небезпечних чужинців, хіба що вони докладно знають, звідки на такі організації йдуть фонди та хто ними керує. Далі заспокоює його заклик до американців не горячкуватися й не залякуватися.

Неменше вспокоююче може поділати запевнення департаменту судівництва, що на випадок перенесення бюра іміграції й натуралізації до цього департаменту, бюра іміграції не віддасться під нагляд федерального бюра інвестиґацій та що департамент буде мати для іміґрантських справ своїх осібних розслідників. До того начальника цього бюра описують як ліберальну особу, що цінить високо цивільні вольности.

З цих фактів можна набрати почування, що покищо самий американський уряд, не дивлячися на нові зарядження проти чужинців, подбає за охорону їх прав. Супроти цього, коли така реєстрація буде заряджена, чужинці зроблять найкраще, як виконають закон без ніякого страху.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

КУРТІС БЕЙ, МД.

Висилка делегатів на конгрес.

Заходами 55, 290, 148 відділів У. Н. Союзу, 87 від. Провидіння і церковного сестрицтва вислано на український конгрес до Вашингтону таких делегатів: А. Шандровського з 55 від. УНС, Михайлину Новаковську з 290 відділу УНС, Теклю Яечник з 148 від. УНС, з 87 від. Провидіння і церковного сестрицтва. На цілі конгресу і подорож делегатів зложили: відділ 290 $15, від. 55 $15, відділ 148 $5, відділ 87 Провидіння $5, церковне сестрицтво $5. Жертви поодиноких громадян, по $1: І. Іванюк, Г. Бойко, І. Буката, А. Хімяк, А. Чикита, О. Чикита, М. Новаковська, Марія Біленька, Н. Шандровський; по 50 ц.: Явдоха Скушка, Евгенія Вінєвич, Розалія Станкевич, Емілія Виницька, Текля Яечник, Елисавета Бартох, Варвара Шандровська, Тарія Лубунець, Юрій Мартин, Т. Колодницький, А. Шандровський, П. Чайковський, П. Войтович. Разом $60.50. Роходи для делегації $15, кореспонденція і оголошення в часописі $1. Осталу суму $44.50 делеґація передала конґресові.

Н. Шандровський,
віділовий секретар.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ГЕРКІМЕР, Н. Й. Піврічні збори Тов. Запорозька Січ, від. 192., відбудуться в неділю, 2. червня, в годині 2. пополудні, в У. Н. Домі. Проситься всіх членів, місцевих і позамісцевих, прибути. Будуть важні справи до полагодження. — Олекса Ангел, предс.; Максим Соханчук, кас.; Матвій Політило, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Місячні збори Тов. Запорозька Січ, від. 388., відбудуться в неділю, 2. червня, в годині 2. пообіді. Будуть точки до вирішення і справоздання делеґата з Конґресу в Вашингтоні. Прийдіть усі. — Петро Гливяк, предс.; Йосиф Брингілевич, секр. і делеґат.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Я. У. Ню Йорк, Н. Й. — Дякуємо за допис. Ми знаємо добре, що нас стрінулаб та сама доля, що стрінула десятків тисяч інших українців, колиб нас дістали в свої руки большевики. Проте новини, які подаєте, цікаві.

КАНАДА МОБІЛІЗУЄ НОВЕ ВІЙСЬКО

ОТАВА. — МекКензі Кінг, канадський премієр, заявив, що в найближчому часі уряд візьметься до творення нових боєвих частин, в силі 50,000 вояків. Також візьметься до вишколу нових летунів.

СОВЄТИ І МАДЯРЩИНА

БУДАПЕШ. — Мадярські політичні кола стверджують, що в останніх часах дається відчувати з ріжних боків натиск Совєтів на Мадярщину. Мадяри відповідають на це покликанням свіжих сил до війська.

ВАГА ЗЕМЛІ

Пересічна вага землі виносить півшеста рази більше, ніж вода.

Вага землі залежить від складників, які вона в собі має.

ВІДКРИЛИ СКОРИЙ ЛІК НА БОЖЕВІЛЛЯ

Два лікарі, професори Джорджійського університету, прочитали на конгресі Американського Психіятричного Союзу рапорт про те, що деякі признаки умової недуги внаслідок пелягри можна усунути при помочі одної давки ніко-тинового квасу.

Один 66-літній чоловік, що прийшов до шпиталю в сильно подражненому стані, викрикував, був усе сильно діяльний й помішаний, по одній давці до 15 хвилин успокоївся й став поводитися як нормальна людина. Лікуванні підданоться такі симптоми, як отупіння й пригноблення.

ЩО КОШТУЄ „ЛОБІ" В ЛЕҐІСЛЯТУРІ

114 „лобіїстів" зареєструвалося в уряді стейту Вірджінії в 1940. році. Вони подали свої видатки на 38,848 долярів.

„Лобіїсти" признаються, що адвокати, яких послуг вони часто вживають, звичайно не дістають за свою працю ніякої нагороди.

ЗІБРАВ КОЛЄКЦІЮ ЛЯМПОК

Від шестого року свого життя збирав Чарлс Б. Серо у своїм домі в Дітройті колекцію електричних лямпок. Має він їх понад три тисячі. Тепер клопіт, де їх примістити. Хотів би, щоби хтось подарував йому дім, а тоді він віддасть колекцію до публичного вжитку.

СЛІПИЙ ПОСОЛ

При останніх доповняючих виборах у Лонсдейл, в Англії, вийшов послом з консервативної партії сер Айен Фрейзер, котрий утратив був зір у світовій війні. Він був послом уже передтим, але два роки тому, по 12 літах послування зрікся мандату, щоби стати радіовим заповідачем.

Витаючися в парляменті зо своїми старими знайомими, він говорив, що він сподівається пізнати голоси своїх двіста знайомих. Одначе, до пізнання людини по голосі треба не лише памяти про голос, але й ще надії стрінути дану людину: „Як я стрічаю в Лондоні людину, про котру я знаю, що вона в Африці, то звісно, що її не пізнаю".

НОВОНАРОДЖЕНИЙ КАНҐУР

Д-р Вокер, австралійський природник, описує в орґані одного австралійського банку в Сидні новонародженого канґура.

Каже він, що мале канґуря при народженні має малощо понад один цаль довжини. Воно має сильно розвинені передні кінчини й плечі, себто якраз ті частини тіла, котрі в дозрілого канґура найслабше розвинені.

Самиця канґура носить малі в торбі на череві.

НЕЗВИЧАЙНА ДИТИНА

Вінніпіґські англійські часописи розписалися про трилітну українську дитину, Ліліян Бодсон, яка знаменито говорить по анґлійськи і по українськи, може підписатися і друкує на табличці всі букви азбуки. Мала Ліліян докладно опанувала першу анґлійську читанку, співає, деклямує і може сама вбратися і розібратися. Цю бистрість ума вона проявляє від двох літ. Тутешні спеціялісти від дітей, д-р Бравн і д-р Кокс, дослідили цю дитину й узнали, що в деяких ділянках її активности, особливо в читанні, можна її зачислити до рода ґеніїв.

НА МІСЦЕ СОВЄТСЬКОГО ПАВІЛЬОНУ НА СВІТОВІЙ ВИСТАВІ

стоїть тепер так званий „Америкен Комон", котрий буде цього літа збірним місцем для всіх людей, що будували Америку. Він є присвячений усім американським „національним ґрупам", що своїм талантом і працею помагали будувати цю державу. Кожного тижня інша „національна ґрупа" займе для себе Комон і подасть барвну програму. „Спонсорами" „Комону" виступає фірма Сірса, Робака й Ко.

ТАРЗАН, ч. 14. Під вогнем.

„Ти не візьмеш цього корабля силою, як довго Дункан МекҐреґор в живих", закликав малий відважний капітан.

Необачно він пустився в напрямку піратського ватажка. Пальці Скупера в той час почали натискати на язичок револьвера.

Втім Тарзан наперся з цілою силою і вирвався піратам з рук. „Бережись ззаду", закликав Залім Халіс.

Скупер миттю обернувся і побачив Тарзана, якого він уважав за найбільш небезпечного ворога. До нього він вистрілив.